

**SPOLOČNÁ SPRÁVA O VÝSLEDKOV
KONTROLY**

**CEZHRANIČNÝ POHYB ODPADOV
V ZMYSLE USTANOVENÍ BAZILEJSKÉHO DOHOVORU**

... systém kontroly cezhraničného pohybu odpadov medzi Ukrajinou, Slovenskom a Poľskom vyžaduje prijatie potrebných spoločných opatrení v súlade s požiadavkami Bazilejského dohovoru a Nariadenia č. 1013/2006 s cieľom odstrániť nezrovnalosti zistené v oblasti dohľadu, na účely zlepšenia jeho účinnosti na hraničných priechodoch a vylúčenia možnosti nekontrolovaného zbavovania sa odpadov na území krajiny, cez ktorú medzinárodný pohyb prebieha...

.....
Predseda Účtovnej komory
Ukrajiny

.....
Predseda Najvyššieho kontrolného
úradu Slovenskej republiky

.....
Predseda Najvyššieho kontrolného
úradu Poľskej republiky

OBSAH:

VYSVETLENIE SKRATIEK, AKRONYMOV A ODBORNÝCH VÝRAZOV	4
1. ÚVOD	6
2. ZHRNUTIE VÝSLEDKOV KONTROLY A SPOLOČNÉ ODPORÚČANIA	8
3. HLAVNÉ ZISTENIA Z VYKONANÝCH KONTROL	10
3.1 Správnosť činností vnútroštátnych orgánov zodpovedných za kontrolu postupov, uplatňovaných pri cezhraničnom pohybe odpadov	10
3.2 Správnosť činností vnútroštátnych orgánov ochrany životného prostredia, príslušných pre kontrolu subjektov, ktoré odosielajú alebo prijímajú odpad z iných krajín.	16
3.3 Správnosť činností vnútroštátnych orgánov pri kontrole zhody oznámeného druhu odpadu so skutočným obsahom nákladu prepravovaného cez hranice; najmä hraničné, colné a iné orgány	18
4. ORGANIZAČNÉ A PRÁVNE ZÁSADY CEZHRANIČNÉHO POHYBU ODPADOV	23

VYSVETLENIE SKRATIEK, AKRONYMOV A ODBORNÝCH VÝRAZOV

- **Dohovor / Bazilejský dohovor** – *Bazilejský dohovor o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní* (Ú. v. ES L 39, 16.2.1993, s. 3, v platnom znení);
- **Odpad** – látky alebo predmety, ktoré sa zneškodňujú, majú sa zneškodniť alebo ktorých zneškodnenie je vyžadované vnútroštátnymi právnymi predpismi;
- **Cezhraničný pohyb** – akýkoľvek pohyb nebezpečného odpadu alebo iného odpadu z oblastí podliehajúcich jurisdikcii jednej krajiny do oblastí alebo cez oblasti podliehajúce jurisdikcii inej krajiny, ak sú do tohto pohybu zapojené najmenej dve krajiny;
- **Nariadenie č. 1013/2006** – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 zo 14. júna 2006 o preprave odpadu (Ú. v. EÚ L 190, 12.7.2006, s. 1, v platnom znení);
- **Nariadenie Komisie (ES) č. 1418/2007** z 29. novembra 2007 o vývoze na zhodnotenie určitého odpadu, uvedeného v prílohe III alebo IIIA k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006, do určitých krajín, na ktoré sa nevzťahuje rozhodnutie OECD o riadení pohybov odpadov cez štátne hranice (Ú. v. EÚ L 316, 4.12.2007, s. 6, v platnom znení);
- **„Jantárový“ („Žltý“) zoznam odpadov** – zahŕňa odpad uvedený v prílohe IV k Nariadeniu č. 1013/2006 - zoznam A Bazilejského dohovoru (príloha VIII) + odpad podľa starej klasifikácie OECD, nezahrnutý v zozname A Dohovoru. Je to nebezpečný alebo potenciálne nebezpečný odpad, napr. batérie, odpad obsahujúci azbest, aktívne sklo (napr. televízne obrazovky, počítačové monitory), použité oleje atď.;
- **„Zelený“ zoznam odpadov** – odpad uvedený v prílohe III k Nariadeniu č. 1013/2006 – zoznam B Bazilejského dohovoru (príloha IX) + 13 druhov odpadu podľa starej klasifikácie OECD, neuvedených v zozname B Dohovoru. Ide o nie nebezpečný odpad, napr. odpadový papier, kovový šrot, sklenené črepy, plastový odpad atď.;
- **Nezákonná preprava (pohyb)** – v zmysle Bazilejského dohovoru – akýkoľvek cezhraničný pohyb nebezpečných odpadov alebo iných odpadov bude považovaný za nezákonný, ak sa uskutoční:
  - bez predloženia príslušných oznámení všetkým dotknutým krajinám v súlade s ustanoveniami Dohovoru,
  - bez súhlasu dotknutej krajiny, vyjadreného v súlade s ustanoveniami Dohovoru, alebo
  - na základe súhlasu získaného od príslušných krajín v dôsledku falšovania, nesprávnych informácií alebo podvodu, alebo
  - v prípade nesúladu skutočného stavu s dokumentáciou, alebo
  - ako zámerné zneškodnenie (napr. skládka) nebezpečného odpadu alebo iného odpadu v rozpore s Dohovorom a všeobecnými zásadami medzinárodného práva;
- **Postup oznamovania (predchádzajúce písomné oznámenie a súhlas)** – používa sa pre pohyb odpadu:
  - z „Jantárového“ („Žltého“) zoznamu, určeného na zhodnotenie
  - nezaradeného do príloh k Nariadeniu č. 1013/2006 a zmesí odpadov (okrem zmesí z prílohy IIIA)

- odpadov určených na zneškodnenie (bez ohľadu na to, či sú zo „Zeleného“ alebo „Jantárového“ zoznamu);
- **Postup informovania (na základe článku 18 Nariadenia č. 1013/2006)** – platí pre pohyb odpadu:
  - zo „Zeleného“ zoznamu
  - určeného na laboratórne testy (v množstve do 25 kg)
  - zahrnutého v prílohe IIIB k Nariadeniu č. 1013/2006
  - zmesi odpadov z príloh IIIA a IIIB k Nariadeniu č. 1013/2006

1. ÚVOD

V súlade so Spoločným stanoviskom k spolupráci medzi najvyššími kontrolnými inštitúciami Poľska, Slovenska a Ukrajiny v rámci medzinárodnej koordinovanej kontroly „Cezhraničný pohyb odpadov v zmysle ustanovení Bazilejského dohovoru“ (ďalej len „Spoločné stanovisko“), podpísaným v Bratislave¹, bolo hlavným cieľom medzinárodnej kontroly zistiť skutočný stav a posúdiť rozsah dodržiavania ustanovení „Bazilejského dohovoru o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní“ medzi Ukrajinou, Slovenskou republikou a Poľskou republikou. Zároveň bolo cieľom posúdiť stav implementácie odporúčaní zahrnutých v „Spoločnej informácii o výsledkoch kontroly cezhraničného pohybu odpadov medzi Ukrajinou, Slovenskou republikou a Poľskou republikou v období rokov 2004 až 1. polroka 2007 v zmysle ustanovení Bazilejského dohovoru“ (ďalej len „Spoločná informácia“) z roku 2008.

V porovnaní s predchádzajúcim obdobím preverovania (máj 2004 – jún 2007) sa výrazne zmenili nasledovné ustanovenia: Nariadenie č. 1013/2006 nadobudlo účinnosť na európskej úrovni a následne na vnútroštátnej úrovni na Slovensku a v Poľsku – členských štátoch Európskej únie. Vo vyššie uvedenej Spoločnej informácii o výsledkoch kontroly najvyššie kontrolné inštitúcie Poľska, Slovenska a Ukrajiny poukázali na potrebu zlepšenia spolupráce medzi zodpovednými vnútroštátnymi orgánmi, zavedenie legislatívnych zmien v pravidlách medzinárodného pohybu odpadov, jednoznačné definovanie povinností zodpovedných inštitúcií, zapojených do cezhraničného pohybu odpadov a na zlepšenie vybavenia hraničných priechodov zariadeniami na identifikáciu odpadu.

V tejto situácii bolo dôležité preskúmať, či sa implementácia pravidiel a úloh, vyplývajúcich z Nariadenia č. 1013/2006, vykonáva správne a či je zabezpečené adekvátne fungovanie systému cezhraničného pohybu odpadov, definovaného v Bazilejskom dohovore. V súvislosti s novými právnymi predpismi bolo tiež dôležité preskúmať, či a do akej miery národné orgány implementovali závery zo Spoločnej informácie z roku 2008, zamerané na zlepšenie vykonávania pravidiel a cieľov tohto dohovoru.

Cieľom kontroly² bolo vyhodnotiť spoľahlivosť a účinnosť činností, vykonávaných orgánmi zodpovednými za cezhraničný pohyb odpadov, vrátane medzinárodnej spolupráce. Konkrétne:

- vnútroštátne orgány príslušné pre kontrolu postupov, uplatňovaných pri cezhraničnom pohybe odpadov;
- vnútroštátne orgány ochrany životného prostredia, príslušné pre kontrolu subjektov, ktoré odosielajú alebo prijímajú odpad z iných krajín;
- vnútroštátne orgány, najmä hraničné orgány, colné služby atď., v rozsahu kontroly zhody oznámeného druhu odpadu so skutočným obsahom nákladu prepravovaného cez hranice.

Táto problematika bola zahrnutá do „Spoločných oblastí kontroly“, pričom ich každá najvyššia kontrolná inštitúcia začlenila do realizácie v rozsahu národnej kontroly. V rámci týchto oblastí predmet kontroly zahŕňal:

- ✓ správnosť uplatňovania adekvátnych kontrolných postupov (vydávanie povolení alebo vznášanie námietok proti cezhraničnému pohybu) zodpovedným orgánom;

¹ V dňoch 6. – 8. marca 2019 v Bratislave, vedúci predstavitelia Najvyššieho kontrolného úradu Poľskej republiky, Účtovnej komory Ukrajiny a Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky vypracovali a podpísali spoločné stanovisko k spolupráci a rozdelení zodpovednosti v rámci kontroly s cieľom overiť „Cezhraničný pohyb odpadov v zmysle ustanovení Bazilejského dohovoru“.

² Podľa Spoločného stanoviska a zámerov, ktoré boli súčasťou dokumentu „Spoločné oblasti kontroly“, vypracovanom na základe vyššie uvedeného Spoločného stanoviska.

- ✓ spoľahlivosť informácií o zariadeniach na spracovanie odpadu, postúpených orgánu vydávajúcemu rozhodnutia o dovoze / vývoze odpadu;
- ✓ rozsah a účinnosť vykonávaných kontrol prepravy odpadov na hraničných priechodoch s Ukrajinou.

Kontrolované boli nasledovné subjekty:

1. Na ukrajinskej strane:

- Ministerstvo ekológie a prírodných zdrojov Ukrajiny (od 3. septembra 2019 Ministerstvo energetiky a ochrany životného prostredia Ukrajiny)³,
- tri colné úrady Štátnej daňovej služby Ukrajiny: v regiónoch Volyň, Odesa a Ľvov.

2. Na slovenskej strane:

- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,
- Slovenská inšpekcia životného prostredia,
- Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky.

3. Na poľskej strane:

- Hlavný inšpektorát ochrany životného prostredia,
- dva oblastné inšpektoráty ochrany životného prostredia: v Lubline a Rzeszowe,
- dva colné a daňové úrady: v Bialej Podlaske a Przemysli,
- päť stanovišť pohraničnej stráže: v Dorohusku, Hrebennom, Hrubieszowe, Korczowej a Medyke.

Kontrola bola vykonaná na základe spoločnej iniciatívy Najvyššieho kontrolného úradu Poľskej republiky (NKÚ), Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (NKÚ SR) a Účtovnej komory Ukrajiny (ÚKU) v rámci činnosti pracovnej skupiny EUROSAI pre kontrolu využívania finančných prostriedkov, súvisiacich so živelnými pohromami a katastrofami. Koordinátorom kontroly bol Najvyšší kontrolný úrad Poľskej republiky.

Kontrolované bolo obdobie: 2015 – 1. polrok 2019.

Kontroly boli vykonané v Poľsku, na Slovensku a na Ukrajine v druhej polovici roka 2019.

---

³ V súlade s uznesením Kabinetu ministrov Ukrajiny č. 425 z 27.05.2020 „O niektorých otázkach optimalizácie systému ústredných výkonných orgánov“ (s účinnosťou od 30.05.2020) okrem iného Ministerstvo energetiky a ochrany životného prostredia Ukrajiny bolo premenované na Ministerstvo energetiky Ukrajiny a bolo vytvorené Ministerstvo ekológie a prírodných zdrojov Ukrajiny. Zároveň bolo ustanovené, že Ministerstvo energetiky a Ministerstvo ekológie a prírodných zdrojov sú v príslušných oblastiach nástupcami práv, povinností a majetku Ministerstva energetiky a ochrany životného prostredia Ukrajiny.

2. ZHRNUTIE VÝSLEDKOV KONTROLY A SPOLOČNÉ ODPORÚČANIA

Ustanovenia *Bazilejského dohovoru* sa zameriavajú predovšetkým na ochranu obyvateľov a životného prostredia pred nepriaznivými účinkami nebezpečných odpadov a iných odpadov, na obmedzenie ich vzniku, podporu environmentálne vhodného nakladania s odpadom a obmedzenie pohybu nebezpečných odpadov cez hranice krajín. Uvedené je možné dosiahnuť účinnou kontrolou cezhraničného pohybu takýchto odpadov a umožnením pohybu medzi príslušnými krajinami iba vtedy, ak sa preprava uskutočňuje v súlade s medzinárodnými dohovormi a odporúčaniami a ak je konečné zneškodnenie takýchto odpadov bezpečné pre životné prostredie.

Slovenská republika a Poľská republika sú členskými štátmi Európskej únie. Z uvedeného dôvodu sa v nich, okrem Bazilejského dohovoru, uplatňuje nariadenie Európskej parlamentu a Rady č. 1013/2006, ako aj ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov upravujúcich medzinárodný pohyb odpadov i dohľad a kontrolu na ním. Ukrajina je signatárom Bazilejského dohovoru, nie je však členom Európskej únie. Hlavným vykonávacím aktom upravujúcim cezhraničný pohyb odpadov na Ukrajine bolo Nariadenie Kabinetu ministrov Ukrajiny z 13. júla 2000 č. 1120 o schválení *Nariadenia o kontrole cezhraničného pohybu nebezpečných odpadov a ich využívaní/zneškodňovaní a Žltom a Zelenom zozname odpadov* (Nariadenie č. 1120).

Výsledky súbežne vykonaných kontrol boli v každej z troch krajín podobné, a to aj napriek rozdielom vo vnútroštátnych právnych predpisoch upravujúcich cezhraničný pohyb odpadov. **Zistenia z kontrol, vykonaných najvyššími kontrolnými inštitúciami Ukrajiny, Slovenska a Poľska, umožnili definovať základné spoločné hodnotenia a závery, a to že týmto krajinám stále chýba správne fungujúci a účinný systém kontroly medzinárodného pohybu odpadov, keďže:**

- **kontrola odpadov na hraničných priechodoch medzi Ukrajinou, Slovenskom a Poľskom bola formálna: spočívala hlavne v overení, či bol odpad prepravený s príslušnými dokladmi, a nie vo fyzickej kontrole jeho súladu s typom a množstvom uvedeným v týchto dokumentoch;**
- **stav vybavenia služieb na hraničných priechodoch nezabezpečil identifikáciu prepravovaného odpadu a presné určenie jeho množstva.**

Na základe výsledkov súbežne vykonaných kontrol najvyššie kontrolné inštitúcie Ukrajiny, Slovenskej republiky a Poľskej republiky konštatujú, že kontrola cezhraničného pohybu odpadov a ich identifikácia nebola zabezpečená na príslušnej úrovni. Systém kontroly cezhraničného pohybu odpadov medzi Ukrajinou, Slovenskom a Poľskom vyžaduje prijatie potrebných spoločných opatrení v súlade s článkom 10 ods. 1 a ods. 2 Bazilejského dohovoru a s ustanoveniami Nariadenia č. 1013/2006 s cieľom odstrániť nezrovnalosti zistené v oblasti dohľadu, na účely zlepšenia jeho účinnosti na hraničných priechodoch a vylúčenia možnosti nekontrolovaného zbavovania sa odpadov na území krajiny, cez ktorú medzinárodný pohyb prebieha. Je potrebné zlepšiť systém kontroly cezhraničných pohybov medzi Ukrajinou, Slovenskom a Poľskom, najmä prostredníctvom:

- zavedenia potrebných zmien a doplnení ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov s cieľom ujasniť povinnosti v oblasti kontroly odpadov, spolu s určením rozsahu a spôsobu, akým by sa táto kontrola mala vykonávať a pravidiel spolupráce medzi zodpovednými orgánmi;
- vybavenia pohraničných orgánov zariadeniami umožňujúcimi presné určenie množstva a typu prepravovaného odpadu.

3. HLAVNÉ ZISTENIA Z VYKONANÝCH KONTROL

3.1 Správnosť činností vnútroštátnych orgánov zodpovedných za kontrolu postupov, uplatňovaných pri cezhraničnom pohybe odpadov

Ukrajina:

Účtovná komora Ukrajiny vykonala v roku 2016 kontrolu, ktorej cieľom bolo preveriť, či Ukrajina dodržiava požiadavky *Bazilejského dohovoru o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní*, pričom sa vo svojich odporúčaniach zamerala na riziko nekontrolovaného dovozu nebezpečných odpadov na Ukrajinu, na potrebu zaoberania sa otázkami zabezpečenia kontroly cezhraničného pohybu odpadov, ich identifikáciu a zneškodňovanie, ako aj vzájomnú koordináciu aktivít zodpovedných orgánov a výmenu informácií medzi nimi. Výsledky kontroly výkonnosti z roku 2019, zameranej na účinnosť využívania štátnych prostriedkov na dosiahnutie cieľov *Bazilejského dohovoru o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní* preukázali, že od roku 2016 neboli implementované hlavné odporúčania Účtovnej komory. Bolo konštatované, že ako príslušný orgán a osobitné stredisko pre implementáciu cieľov *Bazilejského dohovoru* bolo určené Ministerstvo ekológie a prírodných zdrojov Ukrajiny (ďalej len „Ministerstvo ekológie“), pričom pre takto vytvorený príslušný orgán a osobitné stredisko neboli vypracované žiadne pravidlá. V období rokov 2017 až 2019 nebol schválený žiadny akčný plán na zabezpečenie vykonávania funkcií osobitného strediska *Bazilejského dohovoru*, nebol prijatý žiadny právny predpis pre stanovovanie triedy nebezpečnosti každej položky odpadu na Ukrajine a zabezpečenie jej súladu so zoznamami odpadov, stanovenými v *Bazilejskom dohovore*. Taktiež nebol určený žiadny subjekt pre kontrolu balenia, označovania a prepravy odpadov v súlade so všeobecne záväznými medzinárodnými predpismi.

Podľa Nariadenia č. 1120, Ministerstvo ekológie vydávalo písomný súhlas (oznámenie) s cezhraničným pohybom nebezpečných odpadov zo Žltého zoznamu a odpadov zo Zeleného zoznamu, ako aj stanovisko, či sa na odpady zo Zeleného zoznamu, ktoré boli predmetom vývozu alebo dovozu, vzťahovali oddiely 6 až 33 vyššie uvedeného nariadenia alebo nie. V kontrolovanom období, tzn. v rokoch 2017 – 2018 a 9 mesiacov v roku 2019, vydalo Ministerstvo ekológie 25 oznámení a 4 044 stanovísk k odpadom zo Zeleného zoznamu s ročnou dobou platnosti.

Kontrola preukázala, že ministerstvo nemalo presné informácie o tranzite nebezpečných odpadov cez územie Ukrajiny. Podľa dokumentácie predloženej hospodárskymi subjektmi na Ministerstvo ekológie, bolo v uvedenom období na Ukrajinu dovezených 5 tisíc ton nebezpečných odpadov a z nej vyvezených 0,066 tisíc ton. Zároveň, podľa údajov Štátnej daňovej služby Ukrajiny (ďalej len „ŠDS“), za rovnaké obdobie predstavoval tranzit nebezpečných odpadov cez územie Ukrajiny, prepravovaných cez ukrajinské pohraničné colné orgány 6,3 tisíc ton, zatiaľ čo dovoz nebezpečných odpadov predstavoval 7 001,2 tisíc ton a vývoz – 3 216,8 tisíc ton. Vyššie uvedené údaje naznačujú, že príslušné orgány nezabezpečujú kontrolu nad pohybom nebezpečných odpadov cez hranice na úrovni štátu a nedostatočne informujú oprávnený orgán o implementácii požiadaviek *Bazilejského dohovoru* v oblasti nakladania s nebezpečným odpadom.

V súvislosti s dovozom nebezpečných odpadov na Ukrajinu z kontroly vyplynulo, že Ministerstvo ekológie súhlasilo s dovozom 9 000 ton nebezpečného odpadu – odpadových olejov ekonomickým subjektom napriek chýbajúcemu potvrdeniu o spracovateľskej kapacite tohto subjektu (deklarovanej pri získaní licencie) na spracovanie odpadových olejov a napriek skutočnostiam potvrdzujúcim nezrovnalosti

materiálno-technického vybavenia tohto subjektu s údajmi uvedenými v dokladoch na účely získania licencie.

Udelenie súhlasu ministerstvom v situácii, keď neboli splnené požiadavky bodu 20 písm. b) Nariadenia č. 1120, predstavovalo riziko dovozu nebezpečných odpadov na Ukrajinu na účel ich uskladnenia alebo zneškodnenia, nie spracovania.

V súvislosti s vývozom nebezpečných odpadov z Ukrajiny, kontrola poukázala na:

- nedodržiavanie požiadaviek podľa bodu 7 vyššie uvedeného nariadenia, a to najmä pri vydávaní povolení na vývoz nebezpečných odpadov vývozcami, ktorí predložili formálnu žiadosť ministerstvu do 70 dní pred plánovaným dátumom prvej prepravy;
- vydávanie povolení na vývoz nebezpečných odpadov na základe dohody, ktorá neobsahovala informácie uvedené v oddieloch 2 – 4, bodu 7, písm. g) vyššie uvedeného nariadenia;
- chýbajúce kópie prepravných dokladov podľa bodu 14 vyššie uvedeného nariadenia, ktoré je vývozca/oznamovateľ povinný zaslať príslušným orgánom dotknutých krajín tri dni pred každou prepravou;
- chýbajúce informácie o prijatí nebezpečných odpadov nemeckou stranou a potvrdenie o likvidácii odpadu do 180 dní od jeho prijatia, a to aj napriek povinnosti ich získania, ktorá vyplýva z Nariadenia č. 1120 a prijatých dohôd.

Okrem toho nebola stanovená zodpovednosť pri nedodržaní požiadaviek podľa bodu 14 vyššie uvedeného nariadenia zo strany vývozcu, a to pri predkladaní kópií prepravných dokladov za každú prepravu nebezpečného odpadu.

Vykonávacie predpisy nešpecifikovali zoznam dokumentov, ktoré je potrebné predložiť ministerstvu s cieľom určiť, či sa na odpady zo Zeleného zoznamu, ktoré sú predmetom vývozu alebo dovozu, vzťahujú body 6 až 33 Nariadenia č. 1120 alebo nie. Výsledkom kontroly bolo zistenie, že niektoré súbory dokumentov, predložené na preskúmanie ministerstvu s cieľom získať stanovisko k Zelenému zoznamu odpadov, neobsahovali dokumenty potvrdzujúce bezpečnosť týchto odpadov.

V písomnom súhlase (povolení) na vývoz trosky obsahujúcej meď z Ukrajiny do Nemecka pri tranzite cez územie Poľskej republiky boli určené hraničné priechody „Rava-Ruska – Hrebenne“ a „Yagodyn – Dorohusk“. Podľa údajov ŠDS vo Volyni bolo za kontrolované obdobie, v súlade s povoleniami vydanými Ministerstvom ekológie, vykonaných medzinárodným kontrolným bodom cestného hraničného priechodu Yagodyn – Dorohusk 306 prepráv nebezpečných tovarov, uvedených v časti A Žltého zoznamu odpadov, s celkovou hmotnosťou 6 462,7 ton (v režime vývozu). Neexistovalo však potvrdenie o tom, že náklad prekročil poľskú hranicu, čo poukazuje na riziko, že nebezpečné odpady neboli vyvezené z územia Ukrajiny, a zároveň naznačuje potrebu posilniť spoluprácu medzi príslušnými orgánmi Ukrajiny a susediacich krajín s cieľom zabezpečiť účinnú kontrolu cezhraničného pohybu nebezpečných odpadov. Vyššie uvedené zistenia, týkajúce sa nedodržiavania Nariadenia č. 1120, naznačujú, že Ministerstvo ekológie ako orgán zodpovedný za vykonávanie Bazilejského dohovoru nespolupracuje s príslušnými orgánmi susedných krajín, ako aj s colnými orgánmi pri implementácii opatrení týkajúcich sa dodržiavania požiadaviek Bazilejského dohovoru zo strany Ukrajiny, čím nezabezpečuje adekvátnu kontrolu cezhraničného pohybu a zneškodňovania nebezpečných odpadov. Ústredný orgán vykonávajúci štátnu politiku ochrany životného prostredia nebol informovaný o skutočnom tranzite nebezpečného odpadu cez územie Ukrajiny a prekročení hraníc Ukrajiny, ako aj o kontrole pohybu nebezpečného odpadu cez územie Ukrajiny, čo predstavuje riziko nedostatočného zabezpečenia nákladu počas tranzitu cez územie Ukrajiny a riziko poškodenia životného prostredia a verejného zdravia.

Slovensko:

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ministerstvo) bolo príslušným orgánom pre vývoz, dovoz a tranzit odpadov a vydávalo súhlasy na prepravu odpadov z/na alebo cez územie Slovenska, pri ktorých sa vyžadovalo predchádzajúce oznámenie a – v prípade odôvodnených okolností – namietať proti preprave odpadu určeného na zhodnotenie a zneškodnenie.

Ministerstvo v skúmanom období vydalo 144 povolení na vývoz odpadov, 244 povolení na dovoz odpadov a 219 povolení na tranzit odpadov cez Slovensko. Väčšina rozhodnutí sa týkala cezhraničných pohybov odpadu z „Jantárového“ (Žltého) zoznamu.

V prípade dovozu odpadov na Slovensko bolo súčasťou posúdenia žiadostí preskúmanie splnenia všetkých požiadaviek uvedených v oznámení, najmä druhu a doby platnosti povolenia, na základe ktorého fungujú zariadenia na zhodnocovanie alebo zneškodňovanie. Súčasťou tohto procesu bolo aj overenie kapacity zariadenia a druhov odpadov, ktoré by zariadenie mohlo spracovať.

Kontrola sa týkala piatich povolení na vývoz odpadov z „Jantárového“ zoznamu na účely jeho zhodnotenia na území Poľska. Ministerstvo vo všetkých prípadoch preverilo úplnosť žiadostí – oznámení. Tieto obsahovali povinné informácie týkajúce sa plánovanej prepravy odpadu; medzi oznamovateľom a príjemcom odpadu boli uzavreté zmluvy, ktoré boli účinné v čase podania oznámenia. Kontrolou úplnosti a včasnosti postupov pri vydávaní súhlasov na vývoz odpadov bolo preukázané, že ich ministerstvo vykonalo v predpísanej forme a v stanovených lehotách: ministerstvo vykonalo všetky potrebné opatrenia v rozsahu posudzovania a rozhodovania o preprave a informovalo príslušné orgány.

V prípade tranzitu na Ukrajinu sa prijaté rozhodnutia týkali odpadov zo „Zeleného“ zoznamu a boli to jediné rozhodnutia ministerstva v rámci pohybu odpadov medzi Slovenskom a Ukrajinou v preverovanom období. Rozhodnutia boli vydávané každý rok pre rovnaký druh odpadu, vyváženého a prijímaného rovnakými subjektmi. V prípade týchto rozhodnutí ministerstvo konalo v súlade s postupmi, ktoré mu vyplývali z pozície príslušného orgánu pre tranzit. Bolo konštatované, že ministerstvo nevyhodnocovalo informácie a dokumentáciu o tranzite odpadov cez Slovensko, vykonávalo iba archiváciu dokumentov. Nearchivovala sa však elektronická pošta na vytvorenej adrese, ktorá by preukazovala obdobie doručenia dokumentácie. Činnosť ministerstva v prípade realizovaných tranzitov cez Slovensko na Ukrajinu v plnej miere nesmerovala k získaniu uistenia, že disponovalo úplnými, presnými a spoľahlivými informáciami o všetkých tranzitoch. Ministerstvo neoverovalo dodržiavanie povinnosti zasielať doklady o pohybe pri zamýšľanej preprave pred jej začatím, ani povinnosť zasielať potvrdené doklady o pohybe po prijatí odpadu zariadením a povinnosť zasielať doklad o zhodnotení odpadu do jedného roka od prevzatia zásielky. Tieto povinnosti boli súčasťou podmienok všetkých rozhodnutí – súhlasov s tranzitom odpadu a vyplývali z Nariadenia č. 1013/2006. Stanovením a dodržiavaním týchto predpokladov ministerstvo podmieňovalo pohyb odpadov cez územie Slovenskej republiky, napriek tomu neposudzovalo ich splnenie.

Posúdením predloženej dokumentácie bolo kontrolou zistené, že ministerstvo nebolo oznamovateľmi informované o všetkých plánovaných prepravách a nebolo informované zariadením o všetkých realizovaných prepravách – prijatých odpadoch, a vo vybraných prípadoch – o ich zhodnotení. Napríklad v období december 2016 až jún 2019 bolo uskutočnených 19 prepráv, ku ktorým nemalo ministerstvo k dispozícii príslušnú dokumentáciu: doklady o pohybe pred realizovanou prepravou aj doklady o pohybe, preukazujúce prijatie a spracovanie odpadu príslušným zariadením. V rovnakom období bolo zaznamenaných 88 prípadov, keď bolo ministerstvo informované o plánovanom pohybe odpadov, po ich uskutočnení však nedostalo žiadnu dokumentáciu týkajúcu sa prijatia odpadu zariadením a, navyše, v 65 prípadoch ani dokumentáciu preukazujúcu zhodnotenie odpadu.

Kontrola tiež poukázala na 36 prípadov, keď bolo ministerstvo informované o plánovaných prepravách odpadov, ktoré sa však, podľa údajov colných orgánov, neuskutočnili. Z uvedeného možno predpokladať, že plánovaná preprava bola zrušená pred uvedeným termínom, ministerstvo však o jej zrušení informáciu nemalo.

V štyroch prípadoch boli identifikované doklady o pohybe, preukazujúce prevzatie a zhodnotenie odpadu zariadením. Tieto prepravy však neboli vopred ohlásené ministerstvu a zároveň podľa záznamov z colného úradu ani neboli reálne uskutočnené.

V jednom prípade v roku 2018 bolo ministerstvo vopred informované o preprave odpadu a následne dostalo dokumentáciu preukazujúcu jeho prijatie a zhodnotenie, avšak, podľa záznamov, colné orgány uvedenú prepravu neidentifikovali.

Kontrolou bolo zistených niekoľko prípadov, keď údaje o plánovaných a realizovaných prepravách nezodpovedali údajom o skutočne vykonaných prepravách odpadov. V ôsmich prípadoch bola deklarovaná preprava odpadov s hmotnosťou spolu viac ako 51 ton, pričom skutočná hmotnosť prepráv presiahla 57 ton. Desať prepráv – v rokoch 2016 a 2017, malo vážiť 73 ton, pričom ich skutočná hmotnosť predstavovala necelých 43 ton. Napriek týmto rozdielom v hmotnosti dokumentácia potvrdzovala prijatie odpadov s deklarovanou, nie so skutočnou hmotnosťou. V štyroch prípadoch boli uskutočnené prepravy, ku ktorým nebola doručená príslušná dokumentácia a ktoré zároveň nenadväzovali na predchádzajúcu alebo nasledujúcu prepravu. V jednom prípade bola ohlásená plánovaná preprava, ktorá bola následne zrušená, o čom bolo ministerstvo informované. Napriek jej zrušeniu bol ministerstvu následne doručený doklad o pohybe, preukazujúci prijatie odpadu na základe už zrušeného oznámenia, pričom takáto preprava nebola colnými orgánmi identifikovaná.

Na základe uvedených zistení bolo konštatované, že dohľad nad pohybom odpadov na Ukrajinu bol nedostatočný. Z dôvodu nedostatku komplexných údajov o pohybe odpadov nebola zabezpečená ich úplná kontrola a nastavenie kontrolných postupov umožňovalo prepraviť odpady bez povinnej sprievodnej dokumentácie. Z dôvodu absencie presných, úplných a spoľahlivých údajov o realizovanom tranzite nebolo možné presne určiť, či všetky odpady skutočne opustili územie Európskej únie alebo či zostali na jej území a boli zneškodnené alebo spracované v rozpore s udelenými súhlasmi a nariadením. Činnosti ministerstva v oblasti monitorovania prepravy – tranzitu odpadov, boli vyhodnotené ako čiastočne efektívne.

Podľa Nariadenia č. 1013/2006 určilo Slovensko v skúmanom období tri hraničné priechody, cez ktoré bolo možné realizovať pohyb odpadov. Kontrola preukázala, že odpad sa prepravoval hlavne cez hraničný priechod Maťovské Vojkovce – Pavlovo, ktorý nebol určeným hraničným priechodom. Slovenská republika ho neuviedla Európskej komisii ako hraničný priechod pre prepravu odpadov v zmysle vyššie uvedeného nariadenia napriek tomu, že predstavoval strategický bod pre dovoz suroviny – odpadu širokorozchodnou traťou pre hutnícky priemysel. Bolo konštatované, že dovoz odpadov cez hraničný priechod Maťovské Vojkovce – Pavlovo, v rozpore s európskymi pravidlami, bol dôsledkom nedostatočnej spolupráce a koordinácie činností, ako aj výmeny informácií medzi Ministerstvom životného prostredia a colnými orgánmi, keďže ani jedna organizácia neidentifikovala nesúlad medzi určenými hraničnými priechodmi a skutočnými prepravami odpadov.

Poľsko

Úlohy spojené s cezhraničným pohybom odpadov medzi Poľskom, Slovenskom a Ukrajinou vykonával Hlavný inšpektor ochrany životného prostredia (HIOZP), ktorý bol príslušným orgánom v zmysle článku

53 Nariadenia č. 1013/2006, pričom zároveň zodpovedal za implementáciu tohto nariadenia. Medzi jeho výlučné právomoci patrilo preskúmavanie žiadostí, vydávanie rozhodnutí o medzinárodnom pohybe odpadov, ako aj prijímanie konkrétnych opatrení v prípade oznámenia pokusu o nezákonný pohyb odpadov.

Súčasťou kontroly bola analýza dokumentácie v 18 prípadoch, týkajúcich sa pohybu odpadov z Jantárového (Žltého) zoznamu, ktoré boli začaté a ukončené vydaním rozhodnutia v skúmanom období. Jedenásť prípadov sa týkalo dovozu odpadov do Poľska (z Moldavska cez územie Ukrajiny a zo Slovenska), šesť prípadov – tranzitu odpadov cez Poľsko (zo Slovenska, Ukrajiny a Moldavska) a jeden prípad – vývozu odpadov z Poľska na Slovensko.

Zistilo sa, že rozhodnutia o dovoze a vývoze boli vydané na základe žiadostí, ktoré obsahovali všetky náležitosti v zmysle ustanovení Nariadenia č. 1013/2006 a Zákona o medzinárodnej preprave odpadov⁴ (zákon). Pred vydaním každého povolenia na dovoz odpadov na územie Poľska získal HIOZP od podriadených útvarov informácie týkajúce sa dodržiavania predpisov v oblasti ochrany životného prostredia subjektom pôsobiacim v odvetví zhodnocovania alebo zneškodňovania odpadov v súlade s ustanovením článku 5 zákona.

Bolo zistené, že rozhodnutia o tranzite odpadov cez územie Poľska vydával HIOZP na základe neúplných žiadostí. Žiadosti, ktoré boli súčasťou dokumentácie k povoleniu na tranzit, obsahovali dokumenty nepreložené do poľského jazyka, napr. poisťná zmluva dopravcu, podrobný popis trasy prepravy odpadov cez Poľsko, potvrdenie o zriadení finančnej záruky, informácie o opatreniach prijatých na zaistenie bezpečnosti prepravy. Vydávanie rozhodnutí na základe dokumentov v cudzích jazykoch nebolo v súlade s vyššie uvedeným nariadením, ustanoveniami zákona a zákona o poľskom jazyku⁵.

Bolo konštatované, že HIOZP o svojich rozhodnutiach bezodkladne informoval vnútroštátne orgány verejnej správy, ako aj príslušné orgány dotknutých krajín. V súlade s ustanovením článku 12 zákona viedol, aktualizoval a sprístupňoval *Register oznámení a rozhodnutí týkajúcich sa medzinárodného pohybu odpadov*, a riadne, na základe podkladov predložených oznamovateľmi, schvaľoval spôsob záruk pre prípad možných negatívnych účinkov spôsobených prepravou odpadov. Orgán tiež spoľahlivo evidoval zaslané oznámenia o preprave, potvrdenia o prijatí odpadu a osvedčenia o konečnom zhodnotení alebo zneškodnení odpadu, ktoré mu boli zaslané.

Bolo vyhodnotené, že uplatnený postup oznamovania pohybu odpadov zahrnutých do „Jantárového“ (Žltého) zoznamu umožňoval formálnu kontrolu každého prílevu takýchto odpadov do Poľska, keďže HIOZP udeľoval súhlas s dovozom, vývozom alebo tranzitom týchto odpadov a svoje rozhodnutia postúpil ďalším orgánom zapojeným do cezhraničného pohybu. V prípade pohybu odpadov zo „Zeleného“ zoznamu použitý postup informovania neumožňoval kontrolu pohybu týchto odpadov, najmä prepravy (tranzitu) odpadov zahrnutých do „Zeleného“ zoznamu z Ukrajiny – cez územie Poľskej republiky, do ďalších členských štátov EÚ, keďže na hraniciach Poľskej republiky s týmito krajinami neboli odpady kontrolované. Existuje reálne riziko, že časť takýchto odpadov vôbec neopúšťa územie Poľska a končí na existujúcich skládkach, prípadne vytvára nové nelegálne. Nejasné ustanovenia Nariadenia č. 1013/2006 vytvárajú podmienky pre takúto situáciu: podľa nich môže príslušný orgán, tzn. HIOZP, požadovať predloženie kópie dohody, ktorá predstavuje osobitnú záruku na prijatie odpadu zo „Zeleného“ zoznamu, zatiaľ čo podľa toho istého nariadenia sa tento orgán nezúčastňuje na žiadnej etape pohybu týchto odpadov, v dôsledku čoho o ňom nemá vedomosť. To vedie k záveru, že ustanovenia

---

⁴ Zákon z 29. júna 2007 o medzinárodnej preprave odpadov.

⁵ Zákon zo 7. októbra 1999 o Poľskom jazyku.

Bazilejského dohovoru, týkajúce sa zabezpečenia účinného systému kontroly cezhraničného pohybu odpadov, neboli implementované, a tiež neboli vytvorené podmienky na splnenie tejto povinnosti podľa článku 50 uvedeného nariadenia.

Súčasťou kontroly bolo preskúmanie postupov HIOZP pri 20 oznámeniach o nezákonnom pohybe odpadov z celkového počtu 200 oznámení, ktoré tento orgán dostal v skúmanom období. Bolo zistené, že dokumenty zaslané spolu s oznámením boli po prijatí analyzované a na základe výsledkov boli prijaté ďalšie opatrenia. Zistilo sa, že v šiestich prípadoch boli opatrenia HIOZP správne a včasne vykonané, a v šiestich prípadoch neboli iniciované žiadne konania. Pri preverení ďalších ôsmich prípadov sa zistilo, že konania týkajúce sa piatich z nich sa začali s oneskorením presahujúcim 90 dní od prijatia oznámenia a žiadne z nich nebolo preskúmané v lehote vyplývajúcej z ustanovení zákona, pričom strany neboli informované o dôvodoch nepreskúmania veci v stanovenej lehote, ako aj o určení novej lehoty na preskúmanie veci, čím boli porušené ustanovenia o správnom konaní.

V rámci medzinárodného pohybu odpadov HIOZP spolupracoval s orgánmi Národnej správy daní, Pohraničnej stráže a Inšpektorátu cestnej dopravy pri implementácii dohôd o spolupráci, uzatvorenými s týmito orgánmi. Tieto dohody ustanovili, okrem iného, spoločné kontroly a pomoc pri ich vykonávaní, výmenu informácií, skúseností a záverov vyplývajúcich z analýzy problémov v rozsahu ich úloh a kompetencií. V skúmanom období boli tieto dohody implementované na centrálnej a miestnej úrovni medzi jednotkami podriadenými stranám týchto dohôd. Výsledkom implementácie týchto dohôd bol vývoj a implementácia databázy HIOZP s názvom *Kontrola medzinárodného pohybu odpadov* – na účely posilnenia systému dohľadu a kontroly cezhraničných pohybov odpadov a zabránenia ich nelegálnemu pohybu, dostupná všetkým službám v Poľsku, kontrolujúcim medzinárodný pohyb odpadov. Ďalším príkladom plnenia podpísaných dohôd bolo usporiadanie série 20 školení/workshopov pre národné služby zapojené do cezhraničného pohybu odpadov, zorganizovaných HIOZP, počas ktorých sa účastníci vzdelávali o spôsobe hodnotenia odpadov a sprievodných dokumentov, a oboznámili sa aj s charakteristikami nelegálneho pohybu odpadov a opatreniami, ktoré by sa mali podniknúť v prípade ich odhalenia.

3.2 Správnosť činností vnútroštátnych orgánov ochrany životného prostredia, príslušných pre kontrolu subjektov, ktoré odosielajú alebo prijímajú odpad z iných krajín.

Ukrajina

V súvislosti s tranzitom nebezpečných odpadov cez územie Ukrajiny bolo kontrolou preukázané, že v súlade s čl. 29 Nariadenia č. 1120 (s účinnosťou pred 24. decembrom 2019), útvary Štátnej inšpekcie životného prostredia Ukrajiny (ďalej len „ŠIŽP“) v prípade potreby na kontrolnom bode na hraničnom priechode pri vstupe na Ukrajinu zaplombovali kontajner s nebezpečným odpadom a pri výstupe z územia Ukrajiny na kontrolnom bode na hraničnom priechode skontrolovali stav plomby. V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 2530⁶, od 5. októbra 2018 už ŠIŽP a jej územné orgány nie sú subjekty oprávnené vykonávať kontroly v oblasti životného prostredia na hraničných priechodoch s Ukrajinou. Táto právomoc bola prenesená na orgány ŠDS vo forme kontroly dokumentácie.

Predstavitelia ŠIŽP sa kontroly zúčastňujú iba v prípade, ak pohraničná služba Ukrajiny zistí presiahnutie prípustnej hladiny ionizujúceho žiarenia na vozidlách, náklade a inom majetku. Vyňatie povinnej environmentálnej kontroly zo zoznamu oficiálnych kontrolných opatrení na kontrolných bodoch na štátnych hraniciach Ukrajiny vytvára značné riziko porušenia podmienok cezhraničného pohybu nebezpečného odpadu.

ŠIŽP teda nevykonáva povinnú štátnu inšpekciu v oblasti životného prostredia na hraničných priechodoch na Ukrajine ani v rámci vnútorných colných úradov, čo nebolo v súlade s ustanovením Nariadenia č. 1120 bod 29.

Slovensko

Slovenská inšpekcia životného prostredia (Inšpekcia životného prostredia) je jedným z orgánov oprávnených vykonávať fyzické kontroly prepravy odpadov. Tieto kontroly sa môžu vykonávať: v mieste pôvodu odpadu spolu s výrobcou, držiteľom alebo oznamovateľom odpadu; v mieste určenia spolu s príjemcom alebo zariadením; na hraniciach Európskej únie a počas tranzitu na jej území. Zistilo sa, že v preverovanom období inšpekcia životného prostredia nevykonávala kontrolu cezhraničného pohybu odpadov na hraniciach s Ukrajinou a colné orgány od nej nevyžadovali spoluprácu napr. v prípade pochybností o druhu zásielky (okrem jedného prípadu colného úradu v Košiciach). Bolo konštatované, že činnosti neboli vykonávané s dôrazom na maximálnu efektívnosť, čo malo tiež negatívny vplyv na celkovú účinnosť systému riadenia pohybov odpadov.

Inšpekcia životného prostredia v kontrolovanom období vykonala viac ako 2 800 kontrol v oblasti nakladania s odpadmi, z toho 234 kontrol v oblasti cezhraničného pohybu odpadov. V 13 prípadoch bolo konštatované porušenie zákona. V deviatich prípadoch boli uložené pokuty, v dvoch prípadoch tak nebolo možné urobiť z dôvodu uplynutia lehôt a v dvoch prípadoch nebolo začaté konanie o uložení pokuty, čo nebolo v súlade so zákonom o odpadoch. Preverením interných kontrolných postupov kontrola zistila, že Slovenská inšpekcia životného prostredia počas celého kontrolovaného obdobia disponovala dostatočne definovanými postupmi pre kontrolu cezhraničného pohybu odpadov, ktoré boli premietnuté v jednotlivých Manuáloch k cezhraničnému pohybu odpadov, Manuáloch k tranzitu odpadu cez územie Slovenskej republiky a vo viacerých metodických pokynoch.

---

⁶ Ukrajinský zákon č. 2530-VIII „O zmene a doplnení Ukrajinského colného kódexu a niektorých ďalších zákonov Ukrajiny, týkajúcich sa zavedenia mechanizmu jedného kontaktného miesta a optimalizácie postupov na kontrolu pohybu tovarov cez colnú hranicu Ukrajiny“.

Poľsko

Úlohy spojené s kontrolou nakladania s odpadmi, ktoré sú predmetom medzinárodného pohybu, najmä v miestach jeho pôvodu a určenia, vykonávali oblastné inšpektoráty ochrany životného prostredia na územiach vo svojej pôsobnosti. Zistilo sa, že na žiadosť HIOZP spoľahlivým a včasným spôsobom predložili informácie týkajúce sa plnenia požiadaviek na ochranu životného prostredia subjektmi, zapojenými do systému cezhraničného pohybu odpadov, ktoré vykonávali činnosť na území pod ich pôsobnosťou. Tieto informácie vyplynuli zo zistení ročných kontrol, vykonaných v zariadeniach zapojených do spracovania alebo produkcie odpadu, do ktorých sa dovážal odpad alebo z ktorých sa odpad vyvážal cez hranice.

Kontrolované oblastné inšpektoráty ochrany životného prostredia uložili pokuty za porušenie ustanovení zákona o medzinárodnej preprave odpadov účastníkom týchto prepráv, pričom náležite spolupracovali s orgánmi činnými v trestnom konaní, vykonávajúcimi činnosti voči subjektom, ktoré sa vyhýbali plateniu týchto pokút.

Oblastné inšpektoráty ochrany životného prostredia vykonávali na hraničných priechodoch, na žiadosť príslušníkov colných a daňových orgánov alebo pohraničnej stráže, aj posúdenia tovaru, ktorý mohol byť odpadom, pričom takáto možnosť posúdenia vyplývala iba z dohôd o spolupráci, uzavretých oblastným inšpektorátom životného prostredia s ostatnými štátnymi orgánmi. Spôsob tejto spolupráce bol v kontrolovaných organizáciách odlišný. Napríklad jeden z kontrolovaných inšpektorátov, v rámci dohody s colnými a daňovými orgánmi a pohraničnou strážou, zabezpečil možnosť posúdiť pochybný tovar 24 hodín denne, 7 dní v týždni, nevynímajúc nedele a sviatky, zatiaľ čo iný inšpektorát – iba od pondelka do piatku a iba medzi 07.00 a 15.00 hod. Druhé riešenie spôsobilo, že takéto posúdenia sa nevykonávali v prípade pochybných zásielok, ktoré prišli na hraničné priechody cez víkend alebo v čase sviatkov.

Spolupráca na základe dohôd s colnými a daňovými orgánmi a pohraničnou strážou spočívala aj vo vzájomnej pomoci pri vykonávaní kontrolných činností vrátane vykonávania spoločných kontrol; výmeny informácií a vzájomného zdieľania údajov o medzinárodných pohyboch odpadov; výmeny skúseností; zabezpečenia jednotného výkladu ustanovení vnútroštátneho a medzinárodného práva, týkajúcich sa týchto pohybov; organizácie spoločných školení vrátane prípravy školiacich materiálov.

Kontrola zistila nedôsledné a nejednotné postupy Inšpektorátu Podkarpatského vojvodstva, týkajúce sa rozpoznávania vozidiel, ktoré boli predmetom cezhraničných pohybov a ktoré nespĺňali definíciu odpadu alebo neboli odpadom. V rámci postupov boli vynechané dôležité informácie na faktúrach, rozhodnutia boli prijímané bez potrebných technických znalostí a znaleckého posudku a klasifikácie určujúcej ďalšie použitie vozidla. Názory oblastných inšpektorátov ochrany životného prostredia v podobných prípadoch boli odlišné, hoci dopravcovia predložili z právneho hľadiska podobné dokumenty (v krajine odoslania) popisujúce technický stav vozidla. Zistilo sa, že vozidlá, pri ktorých dokumentácia uvádzala, že po vhodných opravách môžu byť uvoľnené do cestnej premávky, boli klasifikované ako odpad, zatiaľ čo niektoré vozidlá nespĺňali túto definíciu v situácii, keď subjekty zodpovedné za ich zneškodnenie alebo orgány krajiny odoslania uviedli, že tieto vozidlá mohli byť iba predmetom demontáže alebo mohli byť určené iba na náhradné diely.

Pri vydávaní takýchto hodnotení príslušné orgány nie vždy zohľadnili dokumenty vozidla z krajiny odoslania, obsah Usmernení korešpondentov č. 9 o pohybe odpadov v podobe vozidiel a metodických pokynov HIOZP, ktoré, navyše, mali byť použité pri hodnotení, či legálne zakúpené automobilové náhradné diely prepravované cez štátnu hranicu spĺňajú definíciu odpadu v nich uvedenú.

3.3 Správnosť činností vnútroštátnych orgánov pri kontrole zhody oznámeného druhu odpadu so skutočným obsahom nákladu prepravovaného cez hranice; najmä hraničné, colné a iné orgány

Ukrajina

Kontrolou boli zistené prípady nesprávne vykonaných štátnych kontrol pohybu nebezpečných odpadov a iných odpadov. V prípade piatich kontrolovaných cezhraničných zásielok nebezpečných odpadov, realizovaných cez colné stanovište „Krakovets“, v rámci colného úradu Ľvov, sa zistilo, že:

- položka 44 v troch colných vyhláseniach neobsahovala informácie o oznámení Ministerstvu ekológie, tzn. táto informácia bola poskytnutá iba v dvoch prípadoch,
- vo všetkých piatich prípadoch nebol náklad odvážený, pretože vážiace systémy neboli pripravené,
- v štyroch prípadoch neboli na vozidle informácie o uzamykacích zariadeniach a plombách, iba v jednom prípade bola plomba pripevnená,
- povinná kontrola v oblasti životného prostredia bola prostredníctvom útvarov ŠIŽP vykonaná v štyroch prípadoch, pričom v jednom prípade takáto kontrola vykonaná nebola,
- colná kontrola bola vykonaná v troch prípadoch, z toho v dvoch prípadoch na žiadosť Úradu bezpečnostnej služby Ľvovského regiónu; neboli zistené žiadne porušenia,
- nebol zabezpečený dostatok informácií o všetkých piatich zásielkach na jednotnom informačnom portáli „Jednotné kontaktné miesto pre zahraničný obchod“,
- v jednom prípade sa vývoz nebezpečných odpadov – s chýbajúcimi plombami, uskutočnil 79 dní po vykonaní kontroly v oblasti životného prostredia.

Od 1. októbra 2019 právne predpisy Ukrajiny stále nestanovovali povinnosť zaplombovať kontajnery s nebezpečným odpadom na hraničnom priechode pri vstupe na územie Ukrajiny, ba ani povinnosť skontrolovať stav plomb na hraničnom priechode pri výstupe z územia Ukrajiny.

Kontrolou bolo zistené, že orgány štátnej kontroly spoľahlivo nevykonávali kvantitatívne overovanie nebezpečných odpadov počas ich pohybu cez štátne hranice. Podľa údajov ŠIŽP predstavovalo celkové množstvo nebezpečného odpadu, prepravovaného cez štátnu hranicu na základe rozhodnutí Ministerstva ekológie v rokoch 2017-2018 v Odeskej oblasti 356,9 tisíc ton, pričom Odeský colný úrad ŠDS uvádzal za rovnaké obdobie množstvo 570,3 tisíc ton, tzn. o 213,4 tisíc ton viac.

Bolo tiež zistené, že v preverovanom období tri právne subjekty z Ukrajiny vyviezli cez colné stanovišťa Colného úradu Ľvov 79 972,2 tisíc ton sadzí a cez hraničný priechod „Yagodyn - Dorohusk“ 25 141 ton sadzí bez akýchkoľvek povolení alebo stanovísk Ministerstva ekológie. Týmito krokmi bolo porušené ustanovenie bodu 4 Nariadenia č. 1120, pričom sa tiež zistilo, že do ukončenia kontroly tieto tri subjekty nepožiadali Ministerstvo ekológie o príslušný písomný súhlas alebo stanovisko k cezhraničným pohybom. Podobné prípady cezhraničného pohybu odpadov v rokoch 2018 – 2019, s absenciou písomných súhlasov a rozhodnutí Ministerstva ekológie, zistil aj Odeský colný úrad ŠDS.

Kontrolou bolo zistené, že v rámci činnosti colného úradu Ľvov dva kontrolné body – „Krakovets“ a „Rava - Ruska“, nie sú dostatočne vybavené elektronickými váhami pri vstupe a výstupe vozidiel z Ukrajiny. Napríklad kontrolný bod „Krakovets“ nemal pri výstupe z Ukrajiny žiadne elektronické váhy na váženie vozidiel a kontrolný bod „Rava - Ruska“ pri vstupe ani výstupe z Ukrajiny. Výsledkom bolo, že sa skutočná hmotnosť nebezpečných odpadov opúšťajúcich územie Ukrajiny cez kontrolný bod „Krakovets“ nekontrolovala. Podobne nebola kontrolovaná skutočná hmotnosť nebezpečných odpadov, ktoré vstupovali na územie Ukrajiny a opúšťali ju cez kontrolný bod Rava - Ruska. Kontrolu hmotnosti odpadu na kontrolnom bode „Yagodyn - Dorohusk“ vykonali pracovníci Volyňského colného úradu ŠDS iba na základe dokladov, a to verifikáciou hmotnostných pomerov v dokladoch podliehajúcich colnej kontrole. Skutočná hmotnosť nebezpečných odpadov a iných odpadov počas ich pohybu cez hranice Ukrajiny teda nebola preverovaná kontrolnými bodmi colných úradov, zahrnutých do kontroly.

Bolo tiež zistené, že z dôvodu nedostatku röntgenových skenovacích systémov pre tovar na kontrolných bodoch „Krakovets“ a „Rava - Ruska“ nebola kontrola prepravy nebezpečných odpadov týmito kontrolnými bodmi na oboch stranách plnohodnotne vykonávaná, čo predstavovalo riziko nedostatočného dohľadu nad cezhraničným pohybom.

Slovensko

Colné orgány a inšpekcia životného prostredia boli oprávnené vykonávať fyzické kontroly prepravy odpadu. Pri cezhraničnom pohybe odpadov colné úrady kontrolovali povinnú dokumentáciu – či tovar prepravovaný s požadovanými dokladmi bol skutočne odpadom, či cezhraničný pohyb odpadov neporušoval pravidlá a bol v súlade so skutočnosťou. V skúmanom období boli v platnosti dva interné predpisy, ktoré upravovali činnosť colných orgánov v oblasti medzinárodného pohybu odpadov, podľa ktorých colné úrady vykonávali kontroly. Napriek tomu sa tieto predpisy nevzťahovali na všetky postupy ustanovené v Nariadení č. 1013/2006, čo predstavovalo riziko, že pri kontrolách pohybu odpadov colné orgány nevyžadujú predloženie všetkých povinných dokladov pri dovoze, vývoze alebo tranzite odpadu v súlade s vnútroštátnymi a európskymi predpismi.

Kontrolou boli preverené pohyby odpadov na základe rozhodnutí – súhlasov vydaných ministerstvom pre tranzit odpadov z Holandska cez územie Slovenska na Ukrajinu. V spomínaných prípadoch (kazety, tonery) sa tieto najčastejšie prepravovali s popisom „Ostatné časti, súčasti a príslušenstvo tlačiarň –

použitie kazety s optickými vložkami do náplne“. Tento druh odpadu nebol klasifikovaný ako nebezpečný. Podľa údajov colného úradu bolo v skúmanom období zrealizovaných 344 prepráv s hmotnosťou takmer 2 230 ton. V žiadnom z preverovaných colných dokladov, súvisiacich s tranzitom tohto odpadu na Ukrajinu, nebola zistená priložená povinná sprievodná dokumentácia. Nebola ani fyzicky priložená k colným dokladom ako fotokópia. Prepravovaný náklad nebol „priznaný“ ako tranzit odpadu a zásielky sa posudzovali ako tovar zabalený v originálnom obale, pričom pri fyzickej obhliadke nejavil znaky odpadu. Odpad z Európskej únie bol preto vyvezený na Ukrajinu bez splnenia podmienok stanovených v Nariadení, a keďže nebol identifikovaný ako odpad, colný úrad opečiatkovanú kópiu dokladu o pohybe nezasielal orgánu miesta odoslania s vyhlásením, že odpad opustil Európsku úniu.

Colný režim pri preprave odpadov sa uskutočňoval v pobočke colného úradu, kde sa kontrolovali doklady predložené oznamovateľom, vykonávala sa fyzická kontrola oznámeného tovaru a následne sa vkladala colná uzáver. Pri jednotlivých kontrolách na hraničných priechodoch sa uskutočňovali fyzické kontroly všetkých zásielok s dôrazom na integritu, počet a označenie colných uzáver. Ak bol výsledok kontroly negatívny, určil sa v colnej dokumentácii rozsah a výsledok colnej kontroly predpísaným spôsobom a tovar bol prepustený s pôvodnou colnou uzáverou. V skúmanom období príslušný colný úrad nezistil nelegálnu prepravu odpadov pri pohyboch z ani na územie Ukrajiny.

Kontrola preukázala, že v kontrolovanom období nebol systém cezhraničného pohybu odpadov dostatočne zabezpečený proti prepravám bez splnenia podmienok ustanovených v nariadení o preprave odpadu. Nedostatky zistené počas kontroly indikovali riziko možného obchádzania kontroly vývozu a dovozu odpadov nepriznaním, že predkladaný tovar je odpadom; bolo to možné pri zásielkach, ktoré na prvý pohľad nejavili takéto znaky.

Systém kontroly pohybu odpadov na hraniciach nezabezpečil efektívne vykonávanie procesov, ktorých výsledkom by boli komplexné a spoľahlivé informácie, a to aj z dôvodu nedostatočného technického vybavenia dvoch zo štyroch hraničných priechodov. V jednom prípade chýbalo vážiace zariadenie, v druhom prípade bolo zariadenie dlhodobo nefunkčné.

Hraničný priechod Ubl'a - Malyj Bereznyj, ktorý bol cestným hraničným priechodom pre dopravu do 3,5 tony, nebol vybavený zariadením na váženie. Ak by sa prepravoval odpad, museli by sa colné úrady spoliehať na údaje uvedené v sprievodnej dokumentácii.

Hraničný priechod Maťovské Vojkovce - Pavlovo, ktorý nebol určený na prepravu odpadov, bol vybavený zariadením na váženie železničných vozňov, ktoré však nebolo funkčné od odovzdania zariadenia do prevádzky.

Absencia a nefunkčnosť zariadení na váženie nezabezpečila možnosť posudzovať deklarovaný odpad s jeho skutočným množstvom a zabezpečiť presné a spoľahlivé informácie o realizovaných prepravách. Hraničný priechod Vyšné Nemecké - Užhorod bol vybavený zariadením na váženie nákladných vozidiel; mal aj skener, ktorým prechádzalo každé nákladné auto.

Na štvrtom železničnom hraničnom priechode Čierna nad Tisou - Čop bolo zistené funkčné zariadenie na váženie železničných vozňov.

Každý hraničný priechod bol vybavený deklaračným systémom.

Kontrola zistila potrebu nákupu nových, resp. aspoň rozsiahlejších opráv existujúcich technických prostriedkov colnej kontroly na účely zvýšenia účinnosti kontrolných postupov. Do doby vybavenia hraničného priechodu funkčným zariadením na váženie (v prípade jeho absencie) sa javí vhodným prehodnotenie opodstatnenia jeho určenia ako hraničného priechodu pre pohyb odpadov.

Poľsko

Medzinárodný pohyb odpadov cez hranice s Ukrajinou bol povolený iba cez určené hraničné priechody. Pohraničná stráž a colná a daňová služba pri plnení svojich úloh v oblasti medzinárodnej prepravy odpadov na kontrolovaných hraničných priechodoch s Ukrajinou v skutočnosti nekontrolovali prepravovaný odpad z hľadiska množstva a generického súladu s údajmi obsiahnutými v prepravných dokumentoch. Ustanovenia zákona a ustanovenia upravujúce postup orgánov nešpecifikovali požiadavky na fyzickú kontrolu odpadov zahrnutých v preprave, v dôsledku čoho sa kontrolné činnosti obmedzili hlavne na formálnu kontrolu, tzn. overovanie prepravných dokumentov, a to počas preclenia zásielok odpadu z „Jantárového“ (Žltého) a „Zeleného“ zoznamu.

V rámci 11 povolení, vydaných HIOZP v kontrolovanom období na dovoz, vývoz a tranzit odpadov z „Jantárového“ zoznamu medzi Poľskom a Ukrajinou, bolo v evidencii kontrolných stanovišť pohraničnej stráže v Hrebennom a Korczowej, určených pre cezhraničný pohyb odpadov, zahrnutých 70 záznamov

o preprave odpadu. Podobné informácie boli vedené v evidencii colných úradov nachádzajúcich sa na týchto hraničných priechodoch a z týchto záznamov vyplynulo, že bolo prepravených celkovo 1 137,1 ton takýchto odpadov. Najväčšie množstvo týchto zásielok (61 na základe 10 povolení) sa uskutočnilo cez cestný hraničný priechod v Korczowej v objeme 946,3 ton, ďalšie zásielky (deväť na základe jedného povolenia vydaného HIOZP) sa týkali prepravy 190,8 ton odpadov cez cestný hraničný priechod v Hrebennom. Všetky povolenia vydané HIOZP na pohyb týchto odpadov sa uchovávali v evidencii uvedených stanovišť a colných úradov, obsahovali aj informácie o vykonaní kontroly každej prepravy. Súčasťou kontrolného postupu, ktorý vykonávali príslušníci stanovišťa pohraničnej stráže v Korczowej, bolo overenie:

- povolení (rozhodnutí vydaných HIOZP) na dovoz zo zahraničia, vývoz do zahraničia alebo tranzit cez územie Poľskej republiky (vrátane platnosti každého z nich),
- oznámenia, ktoré predstavuje prílohu IA k Nariadeniu č. 1013/2006,
- dokladu o pohybe, ktorý predstavuje prílohu IB k uvedenému nariadeniu.

Ďalej sa preverovalo, či boli splnené podmienky uvedené v povolení vydanom HIOZP, a ak bol odpad klasifikovaný ako nebezpečný, či boli splnené požiadavky stanovené v právnych predpisoch pre tento odpad a či údaj o kontrole bol zaznamenaný v systéme. Príslušník pohraničnej stráže vložil do systému tieto informácie: druh dopravného prostriedku a subjekt vykonávajúci prepravu, odosielateľ a príjemca odpadu, druh a množstvo prepravovaného nákladu, miesto a čas kontroly, výsledky kontroly a prijaté rozhodnutia.

Kontrola zhody prepravovaného odpadu s dokladmi, vykonávaná príslušníkmi pohraničnej stráže spočívala vo vizuálnej kontrole nákladu. Ak mali príslušníci pohraničnej stráže pochybnosti alebo nevedeli určiť druh odpadu, požiadali o vykonanie takéhoto posúdenia Oblastný inšpektorát ochrany životného prostredia.

Podobné činnosti sa vykonávali aj na stanovišti pohraničnej stráže v Hrebennom, avšak s tým rozdielom, že preprava odpadov sa uskutočňovala pod colnou uzáverou na základe karnetu TIR a neuskutočnila sa žiadna kontrola.

Stanovište pohraničnej stráže v Korczowej nedisponovalo váhami, ktoré by umožňovali váženie vozidiel spolu s prepravovaným nákladom, zatiaľ čo Colný úrad v Korczowej mal vybavenie umožňujúce colné odbavenie tovaru vrátane odpadu s použitím štyroch dynamických váh (dve pre zásielky vystupujúce

z územia Poľska a dve pre zásielky vstupujúce na územie Poľska), ktoré boli spravované iným subjektom. Pri kontrolách uvedených 61 prepráv odpadov tieto colníci zvažili na dynamických váhach. Okrem toho:

- 40 zásielok bolo podrobených röntgenovej kontrole (67 %);
- 49 zásielok (82 %) bolo podrobených vizuálnym kontrolám;
- 8 zásielok (13 %) bolo predmetom čiastočného preverenia;
- v jednom prípade boli skontrolované všetky colné uzávery;
- v jednom prípade, nebola okrem röntgenovej kontroly vykonaná žiadna iná kontrola.

Na kontrolu cezhraničnej prepravy odpadov boli použité zariadenia používané aj pri kontrole iného tovaru, podľa vnútorných predpisov Národnej daňovej správy, ako sú endoskopické kamery, mini-kamery, kamery na výložníku, umožňujúce vylúčenie skrytého odpadu v kontrolovaných nákladoch a ťažko dostupných priestoroch, ako aj vybavenie používané na rádiometrické kontroly, tzn. rádiometrické brány, prístroje na signalizáciu žiarenia a meracie prístroje (merače). Národná daňová správa vydala podrobný vykonávací pokyn v súvislosti s kontrolou parametrov vozidiel prekračujúcich štátnu hranicu a s výberom pokút a mýta za vydávanie povolení na prejazd neštandardných vozidiel po verejných komunikáciách. Stanovil pravidlá kontroly zaťaženia náprav a celkovej hmotnosti pri použití váh na váženie vozidiel, tolerancie chybovosti merania a spôsob výpočtu v prípade prekročenia celkovej prípustnej hmotnosti. Váhy v držbe pobočky spĺňali parametre uvedené v pokyne, nezabezpečovali však presné váženie vozidiel prepravujúcich tovar vrátane odpadu.

Váhy na kontrolovaných železničných priecestiach mohol pohraničným službám sprístupniť iba dopravca (Poľské štátne železnice), ktorý bol za ne zodpovedný.

Kontrola zhody odpadov s dokumentáciou, vykonávaná formou čiastočnej alebo úplnej vizuálnej kontroly na cestnom hraničnom priechode v Korczowej, bola na úrovni 12 až 14 % pre prepravu všetkého tovaru opúšťajúceho územie Poľska a na úrovni 21 až 25 % pre prepravu všetkého tovaru vstupujúceho na územie Poľska, keďže pri kontrole odpadov sa neevidovali žiadne samostatné záznamy.

V kontrolovanom období pohyb odpadov **zo „Zeleného“ zoznamu** cez hranice s Ukrajinou zahŕňal 18 569 zásielok s celkovou hmotnosťou 531,5 tisíc ton, podľa záznamov vedených na kontrolovaných hraničných priechodoch stanovišťami pohraničnej stráže a colnými úradmi. Rozsah colného odbavenia (kontroly) odpadov zo zoznamov na všetkých hraničných priechodoch bol podobný: kontrolovalo sa, či má dopravca v prípade prepravy takýchto odpadov správne vyplnený povinný dokument, tzn. prílohu VII Nariadenia č. 1013/2006, ako aj dokumenty týkajúce sa dopravcu a dopravných prostriedkov. Pri kontrole príslušníci spravidla nevyžadovali predloženie dohody, ktorá mala byť platná pri začatí pohybu odpadov, a to podľa článku 18 uvedeného nariadenia a ktorá je uvedená v prílohe VII k uvedenému nariadeniu. Takáto dohoda by mala byť uzavretá medzi organizátorom prepravy odpadu a jeho príjemcom a mala obsahovať požadované náležitosti. Osoba organizujúca prepravu alebo príjemca odpadu boli povinní poskytnúť kópiu takejto dohody na žiadosť príslušného orgánu.

Fyzické a podrobné kontroly prepravovaných odpadov boli vykonané v obmedzenom rozsahu; na základe preskúmanej dokumentácie na hraničných priechodoch bolo zistené, že nepresiahli 8 % prepráv odpadov: na hraničnom priechode v Dorohusku boli vykonané podrobné kontroly v 5 % skúmanej vzorky dokumentácie a na hraničnom priechode v Hrebennom v 7,1 % vzorky. Kontroly týchto odpadov, spočívajúce vo vizuálnej kontrole alebo revíziách na cestnom hraničnom priechode v Korczowej, boli na úrovni stanovenej pre kontrolu odpadov z „Jantárového“ (Žltého) zoznamu.

Na základe dostupných údajov sa dospelo k záveru, že na dvoch cestných hraničných priechodoch (Dorohusk, Korczowa) vstúpilo cez hranice na územie Poľskej republiky z Ukrajiny, v podobe tranzitu do

ďalších krajín, 2 585 zásielok odpadov zo „Zeleného“ zoznamu v celkovej hmotnosti 49,44 tisíc ton. Pokiaľ ide o tento odpad, žiadny orgán nedisponoval údajmi o tom, či opustil Poľsko, pretože v súlade s platnými predpismi nebolo požadované viesť takéto záznamy.

To znamená, že neexistuje účinná kontrola medzinárodného pohybu týchto odpadov, najmä v rozsahu ich pohybu formou tranzitu cez územie Poľskej republiky do iných členských štátov Európskej únie, keďže, v súlade s predpismi EÚ – na hraniciach Poľska s týmito krajinami nie je žiadna kontrola. V tejto situácii existuje reálna hrozba, že ak čo i len časť takýchto odpadov zostane v Poľsku, stane sa tak protizákonne, pričom je reálne, že zistenie tejto skutočnosti je výrazne oneskorené a vychádza iba z medializovaných informácií o nelegálnych skládkach.

Zistilo sa, že príslušníci pohraničnej stráže a colného a daňového úradu vykonávali aktivity, ktoré boli duplicitné. Išlo o totožné kontroly dokladov týkajúcich sa prepravovaného odpadu (požadované prílohy k Nariadeniu č. 1013/2006), dokladov o vozidle a dokladov prepravcu, označenia vozidla prepravujúceho odpad, súladu prepravovaného tovaru s dokladmi (kontrola), evidencie prepravy odpadu v počítačovej aplikácii (module) pre oblasť odpadov.

Na základe vyššie uvedených zistení bolo vyhodnotené, že účinný systém kontroly by mohol byť napríklad založený na vykonávaní kontroly na hraničných priechodoch, vhodných pre medzinárodný pohyb odpadov, jednou zo služieb, ktorej by tiež bola zverená povinnosť kontroly – overenie zhody nákladu s údajmi o náklade, uvedenými v prepravných dokumentoch, ako aj určenie spôsobu a rozsahu týchto kontrol. Takýto systém by mal zohľadňovať aj potrebu 24-hodinovej spolupráce na hraničnom priechode medzi určenou službou a Inšpekciou ochrany životného prostredia, no takéto riešenie by nemalo vylučovať alebo obmedzovať povinnosť vykonať kontrolu druhou službou na hraničnom priechode, na účely zabezpečenia princípu „štyroch očí“.

4. ORGANIZAČNÉ A PRÁVNE ZÁSADY CEZHraničného pohybu odpadov

1. **Bazilejský dohovor** ustanovuje hlavné zásady medzinárodného nakladania s odpadmi a pre jeho signatárov predstavuje základ pre príslušné nariadenia v jednotlivých krajinách.

Podľa článku 2 ods. 3 *Dohovoru* – cezhraničný pohyb znamená akýkoľvek pohyb nebezpečných odpadov alebo iných odpadov z oblastí podliehajúcich jurisdikcii jednej krajiny do oblastí alebo cez oblasti

podliehajúce jurisdikcii inej krajiny alebo do oblastí alebo cez oblasti, ktoré nie sú v jurisdikcii ktorejkoľvek krajiny za predpokladu, že sú do tohto pohybu zapojené najmenej dve krajiny. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi alebo inými odpadmi, aby bolo bezpečné pre životné prostredie, potom znamená, v súlade s článkom 2 ods. 8, prijatie všetkých praktických krokov na zabezpečenie nakladania s nebezpečnými odpadmi a inými odpadmi spôsobom, ktorý bude chrániť zdravie ľudí a životné prostredie pred škodlivými účinkami takýchto odpadov. V článku 5 Dohovoru sa uvádza, že strany by mali určiť jeden alebo viac príslušných orgánov a samostatné národné centrum, aby sa uľahčila implementácia Dohovoru. Podľa ustanovení článku 6 Dohovoru – dovoz, vývoz a tranzit nebezpečných odpadov alebo iných odpadov je povolený iba vtedy, ak sú vopred informované príslušné orgány všetkých dotknutých krajín a súhlasia s prepravou.

2. Základným právnym predpisom v oblasti medzinárodnej prepravy odpadov, ktorý upravuje povinnosť vykonávať kontrolu cezhraničného pohybu odpadov v členských štátoch Európskej únie, je Nariadenie č. 1013/2006, ktoré, ako je to ustanovené v článku 1 ods. 1 – určuje postupy a systém kontroly pohybu odpadov v závislosti od pôvodu, určenia a trasy prepravy odpadov, druhu prepravovaných odpadov a plánovaného postupu nakladania s odpadmi v mieste ich určenia. Toto nariadenie je právnym predpisom Únie priamo platným v členských štátoch EÚ a uplatniteľným, podľa článku 1 ods. 2, na pohyb odpadov:

- medzi členskými štátmi EÚ, na území Spoločenstva alebo s tranzitom cez tretie krajiny,
- dovezených do Spoločenstva z tretích krajín,
- vyvezených zo Spoločenstva do tretích krajín,
- prepravovaných formou tranzitu cez územie Spoločenstva, na trase z a do tretích krajín.

Toto nariadenie vykonáva klasifikáciu odpadov na účely cezhraničného pohybu odpadov vo forme dvoch zoznamov. „Zelený“ zoznam odpadov a „Jantárový“ (Žltý) zoznam odpadov.

- „Zelený“ zoznam odpadov predstavuje prílohu III k Nariadeniu č. 1013/2006 (zoznam B *Bazilejského dohovoru*) a obsahuje určenie odpadu, ktorý nie je nebezpečný, napr. sklenené črepy, odpadový papier, kovový šrot, plastový odpad atď.

- „Jantárový“ (Žltý) zoznam odpadov predstavuje prílohu IV k Nariadeniu č. 1013/2006 (zoznam A *Bazilejského dohovoru*) a zahŕňa pomenovanie pre nebezpečný alebo potenciálne nebezpečný odpad, napr. odpad obsahujúci azbest, použité oleje, použité batérie, aktívne sklo (napr. z televíznych obrazoviek, monitorov) atď.

Ak sa odpad nenachádza na „Zelenom“ alebo „Jantárovom“ zozname alebo, ak ide o zmes rôznych odpadov (až na určité výnimky), klasifikuje sa ako odpad, ktorý nie je uvedený v zozname (takzvaný neklasifikovaný odpad).

Nariadenie ustanovuje dva postupy spojené s pohybom odpadov v rámci EÚ:

a/ Postup predchádzajúceho písomného oznámenia a súhlasu (oznámenie) – uplatňuje sa v prípade pohybu:

- odpadov z „Jantárového“ zoznamu, určených na zhodnotenie,
- všetkých odpadov určených na zneškodnenie (bez ohľadu na to, či sú na „Zelenom“ alebo „Jantárovom“ zozname),
- odpadov nezaradených do príloh k Nariadeniu č. 1013/2006 a zmesí odpadov (okrem zmesí z prílohy IIIA).

Preprava vyššie uvedených odpadov sa môže začať až po vyjadrení súhlasu všetkých dotknutých príslušných orgánov. Povolenie musia vydať príslušné orgány krajiny odoslania (kde sa začína preprava), krajiny určenia (kde sa má s odpadom nakladať) a krajiny tranzitu (cez ktorú sa bude odpad prepravovať). Postup oznámenia sa uskutoční predložením oznámenia a dokladu o pohybe príslušnému orgánu krajiny odoslania. Vzory oznámení a dokladov o pohybe sú uvedené v prílohe IA „Doklad o oznámení pre cezhraničné pohyby odpadu“ a v prílohe IB „Doklad o pohybe pre cezhraničné pohyby odpadu“ k uvedenému nariadeniu.

Oznámenie by malo obsahovať presný počet zásielok a dátum prvej a poslednej zásielky. Pre všetky pohyby odpadov, na ktoré sa vzťahuje oznamovacia povinnosť, je oznamovateľ a príjemca povinný uzavrieť dohodu o zhodnotení alebo zneškodnení príslušného odpadu.

Realizácia vydaného povolenia by mala prebiehať nasledovne:

Tri pracovné dni pred odoslaním oznamovateľ zašle podpísané kópie dokladu o pohybe príslušným dotknutým orgánom a príjemcovi.

Každá preprava odpadu by mala byť sprevádzaná:

- dokladom o pohybe; originál,
- oznámením – s písomným súhlasom príslušných orgánov krajiny odoslania, krajiny určenia a krajiny tranzitu; kópia (krajina tranzitu môže udeliť takzvaný tichý súhlas),
- podmienkami stanovenými príslušnými dotknutými orgánmi (napr. v Poľsku – administratívne rozhodnutie HIOZP); kópia.

Do troch dní po prijatí odpadu zariadenie na zhodnocovanie alebo zneškodňovanie zašle všetkým dotknutým príslušným orgánom kópiu dokladu o pohybe, na ktorom potvrdzuje príjem odpadu.

Do 30 dní od ukončenia konečných operácií zhodnotenia alebo zneškodnenia a najneskôr do jedného kalendárneho roka od prijatia odpadu zašle zariadenie na zhodnocovanie alebo zneškodňovanie všetkým dotknutým príslušným orgánom kópiu dokumentu o pohybe, na ktorom potvrdzuje zhodnotenie alebo zneškodnenie odpadu.

b / Postup informovania – podľa článku 18 uvedeného nariadenia je uplatňovaný v prípade pohybu:

- odpadov zo „Zeleného“ zoznamu,
- odpadov určených na laboratórne skúšky s hmotnosťou nepresahujúcou 25 kg,
- zmesí odpadov uvedených v prílohách IIIA a IIIB k spomínanému nariadeniu,
- odpadov uvedených v prílohe IIIB k spomínanému nariadeniu.

Odosielateľ a príjemca odpadu musia pred začatím prepravy uzavrieť písomnú dohodu o preprave odpadu.

Ku každej zásielke musí byť priložený dokument uvedený v prílohe VII k Nariadeniu č. 1013/2006 „Sprievodné informácie k prepravám odpadu, ako sa uvádzajú v článku 3 ods. 2 a 4“ (Informácie o zásielke). Subjekt, ktorý zabezpečuje prepravu, je zodpovedný za správne vyplnenie tohto dokumentu. Tento dokument by mal vždy sprevádzať prepravu odpadov z miesta odoslania do miesta určenia, tzn. do zariadenia na zhodnocovanie alebo do laboratória.

Preprava neklasifikovaných odpadov (ktoré nie sú uvedené v zozname) podlieha rovnakým postupom ako pre odpady z „Jantárového“ zoznamu, tzn. postup predchádzajúceho písomného oznámenia a súhlasu.

V prípade pohybu (vývozu) odpadu z EÚ do krajín, ktoré nie sú členmi OECD (napr. na Ukrajinu), sa uplatňujú tieto postupy :

- na zhodnotenie:

- pre odpady zo „Zeleného“ zoznamu z prílohy IIIA – sa uplatňuje postup uvedený v nariadení č. 1418/2007, avšak ak v nariadení č. 1418/2007 nie je uvedený kód krajiny alebo odpadu, potom platí postup podľa predchádzajúceho písomného oznámenia a súhlasu;
  - pre odpady z „Jantárového“ zoznamu a nebezpečný odpad, ktorý nie je uvedený v zozname, platí – zákaz pohybu;
  - pre odpady, ktorý nie sú uvedené na zozname, okrem nebezpečných odpadov, platí postup podľa predchádzajúceho písomného oznámenia a súhlasu s tým, že sa lehota na vydanie súhlasu s pohybom predlžuje z 30 na 60 dní, a súhlas na vývoz – po získaní súhlasu cieľovej krajiny,
- na zneškodnenie – zákaz.**

V prípade pohybu (dovozu) odpadu do EÚ z krajín, ktoré nie sú členmi OECD (napr. z Ukrajiny), sa uplatňujú tieto postupy :

- na zhodnotenie:

- pre odpady zo „Zeleného“ zoznamu z príloh IIIA a IIIB – uplatňuje sa postup informovania,
- pre odpady z „Jantárového“ zoznamu a neklasifikovaný odpad – uplatňuje sa postup predchádzajúceho písomného oznámenia a súhlasu s tým, že sa lehota na vydanie súhlasu s pohybom predlžuje z 30 na 60 dní;

- na zneškodnenie :

- pre všetok odpad – uplatňuje sa postup predchádzajúceho písomného oznámenia a súhlasu s tým, že sa lehota na vydanie súhlasu s pohybom predlžuje z 30 na 60 dní.

Hlavné vnútroštátne právne akty týkajúce problematiky spoločnej kontroly boli:

- na Ukrajine:

- Zákon č. 803-XIV z 1. júla 1999 *O pristúpení Ukrajiny k Bazilejskému dohovoru o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní;*
- Nariadenie Kabinetu ministrov Ukrajiny z 13. júla 2000 č. 1120 *O schválení Nariadenia o kontrole cezhraničného pohybu nebezpečných odpadov a ich využívaní/zneškodňovaní a Žltom a Zelenom zozname odpadov;*

- na Slovensku:

- Zákon č. 223/2001 *o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;*
- Zákon č. 79/2015 *o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov*

- v Poľsku:

- Zákon z 29. júna 2007 *o medzinárodnej preprave odpadu.*